

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Kasım 2005 - Ocak 2006
Yıl : 7 Sayı : 27

JOURNAL OF ACADEMIC STUDIES

November 2005 - January 2006
Volume : 7 .Number : 27

Maestro

Reenkarnasyoncu Anlayışın İman Esaslarına Bakışı

Hasan KURT*

GİRİŞ

Ruhun ölümden sonra başka bir insan bedenine girerek tekrar doğmasını ifade eden reenkarnasyon son zamanlarda sıkça gündeme getirilmektedir. Amerika'da başlayıp Fransa'da sistemleşen, Türkiye'de de yeniden geliştirilen bu ruhçu anlayış, reenkarnasyon inancını ilmi ve felsefi zemine dayanan bir yasa olarak kabul etmektedir. Ülkemizdeki bazı kuruluşlar aracılığıyla sistemli hale getirilmek istenen bu anlayış, bugün ilköğretim okullarındaki din dersi müfredatına girebilecek kadar yaygın bir hale gelmiştir.

Günümüzde bu konuda yapılan çalışmalarda reenkarnasyon ve tenasüh kavramları benzer anlamda kullanıldığından tenasühe yöneltilen eleştiriler reenkarnasyon içinde geçerli sayılmaktadır. Halbuki ülkemizdeki ruhçu anlayışa göre dejenere olmuş bir düşünce olan tenasüh reenkarnasyondan tamamen farklıdır. Bu sebeple araştırmada öncelikle reenkarnasyonun etimolojik tahlili yapılmış, tenasühle farklı olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Ülkemizdeki reenkarnasyoncu anlayış, ilmi ve fikri prensipleri bulunan belli bir düşünce sisteminden ziyade, ruhlarla irtibat kurup medyumlar aracılığıyla bedensiz varlıklardan bilgi aldığı iddia eden mistik bir inanç görünümü arz etmektedir. Bu görüşü savunanlar iman esasları hakkında da çok değişik açıklamalar yapmaktadır. Araştırmamızda, ülkemizdeki ruhçuların esas aldığı eserlerde dağınık ve karmaşık bir halde bulunan iman esasları hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalıştık. Böylece bir reenkarnasyoncunun Allah, melek, kutsal kitap, peygamber, ahiret ve kader kavramlarını nasıl tanımladığı ve bunların İslam'a uygun olup olmadığı ortaya çıkmış olacaktır.

1. REENKARNASYONUN ETİMOLOJİSİ

1.1. Sözlük Anlamı

Dilimize Fransızca okunuşuyla yerleşen reenkarnasyon terimi aslen Latince "incarnatio" sözcüğünden gelmektedir. Incarnatio isim olarak Almancaya inkarnation, İngilizce ve Fransızcaya da "incarnation" şeklinde geçmiştir. Sözlükte, "ete-kemiğe bürünme" "bedenlenme" veya "vücut bulma" anlamlarına gelen incarnation terim olarak, ruhun dünyaya gelmek üzere bir bedene girmesini¹ ifade eder. Bu kelimeye tekrar anlamı veren "re" önekinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş reenkarnasyon (İng.: reincarnation, Fr.: réincarnation, Alm.: reinkarnation) sözlükte, "tekrar doğma" ve "yeniden bedenlenme"² demektir.

İslam literatüründe tenasüh olarak bilinen ruh göçü batı terminolojisinde birbiriyle bağlantılı, İngilizce, rebirth, regeneration (yeniden doğuş),

reimbodiment (yeniden bedenlenme), transmigration, preexistence (ruh göçü), Almanca, Wiedergeburt (tekrar doğuş), Grekçe, metempsychosis (yeniden canlanma), palingenesis (yeniden oluş), metensomatosis (yeniden bedenlenme) ve metaggismos (yeniden canlanma) terimleriyle ilişkilendirilmiştir.³ Ancak bu kavramların her biri yeniden bedenlenme olayını çağırırsa da ezoterik felsefede farklı açıklamaları olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

1.2. Terim Anlamı

Toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılık gösteren reenkarnasyon inancının tanımında başlıca iki yaklaşımdan söz edilebilir:

1- Reenkarnasyon, ruhun bir bedenden ayrıldıktan sonra, durumuna göre insan, hayvan, bitki veya cansız varlıklardan herhangi birinin bedeninde yeniden doğmasına⁴ denir. Tenasüh, transmigration ve metempsychosis gibi terimler de genel olarak bu inancı ifade eder.

2- Reenkarnasyon, ruhun ölümden sonra tekamül amacıyla aynı türden çeşitli bedenlerde tekrar tekrar doğmasına⁵ denir.

Ruhların tekrar dünyaya gelişlerini kabul etme bakımından her iki tanım bir gibi görünse de, tekamülü esas alması bakımından aralarında farklılık vardır. Bu sebeple asıl konuya başlamadan önce bu iki kavram arasındaki farklılıkları belirlemek gerekmektedir.

2. TENASÜH VE REENKARNASYON

2.1. Tenasühe genel bakış

Arapça “neseha” kökünden türetilen tenasüh sözlükte, bir şeyin birinden diğerine geçmesi, birbirini yok edip peşinden gelmesi⁶ demektir. Terim olarak, ruhun bir bedenden ayrıldıktan sonra zaman geçirmeksizin başka bir bedene geçmesini⁷ ifade eder. Tenasühün, nesh, mesh, resh ve fesh olmak üzere dört çeşidi bulunmaktadır. İnsan ruhunun ölümden sonra bir başka insan bedenine geçmesine nesh, hayvan bedenine geçmesine mesh, bitkilere geçmesine resh, cansız varlıklara geçmesine de fesh⁸ denmiştir.

Tenasüh anlayışının ilk defa ne zaman ve hangi bölgede ortaya çıktığı konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Genel olarak kaynaklarda tenasühün, Hinduizm, Caynizm, Shizm, Budizm, Taoizm, Konfüçyuzim ile eski Mısır ve İran kültürlerinde, Yahudi, Hristiyan ve İslam dinlerindeki bazı fırkalarda görüldüğü, eski Yunan filozoflarından Pythagoras, Empedocles, Plato ve Yeni Eflatuncuların tenasühe inandıkları⁹ belirtilmektedir.

Bağdadi'ye (Ö. 429/1037) göre İslam'dan önce Sokrat, Eflatun ve müntesipleri ile Sumeniyye fırkası, İslam'dan sonra da Kaderiye ve aşırı Rafiziler tenasüh anlayışını benimsemişlerdir. Sümeniyye aynı zamanda alemin kadim olduğunu, beş duyu aracılığı dışında hiçbir şeyin bilinemeyeceğini de ileri sürmektedir. Büyük çoğunluğu ahiret hayatını inkar eden bu fırkanın bir kısmı insan ruhunun bir köpeğe, köpek ruhunun da insana geçebileceğine inanmaktadır.¹⁰ Burada, duyu organları dışında kalan bilgiyi reddeden

Sümeniyye'nin tenasüh gibi metafizik bir olayı kabul etme çelişkisi dikkati çekmektedir.

Tenasühe inananların durumları hakkında en sert ifadeyi kullanan Bağdadî'ye göre bunlara uyanlar İslam ümmetinden sayılmaz, onların hükmü mürtedin hükmüyle aynıdır, kestiklerini yemek, onlara mensup kadınlarla evlenmek helal değildir. İslam topraklarında oturmaları caiz değildir, tövbeye çağrılmaları, aksi halde öldürülmeleri ve mallarının ganimet olarak alınması¹¹ gerekir. Cüveynî (478/1085)¹² ve Şehristani (548/1153)¹³ gibi kelim alimleri tenasühün yeniden dirilmeyi inkar olduğunu söyler. İslam filozoflarından İbni Sina (428/1037) akli ve felsefi deliller ileri sürerek tenasühün imkansız olduğunu,¹⁴ İbn Hazm (ö.456/1064) geçersiz ve batıl,¹⁵ Gazali de (ö.505/1111) saçma ve basit olduğunu söyler.¹⁶ Fahreddin Razi (606/1209) de, tenasühe karşı çıkan alimlerdenir.¹⁷ Kısaca İslam bilginlerinin tenasüh taraftarlarını, ahireti inkar eden fırkalar olarak düşündüklerini, tenasüh akidesini akli ve nakli delillerle reddettiklerini söyleyebiliriz.

Doğrudan tenasüh inancını ret amacıyla yazılmış müstakil kitaplara rastlanmayışı ve temel eserlerin sadece ahiretle ilgili bölümlerinde bu konuya çok az değinilmesi kelim bilginlerinin tenasühçüler olarak bilinen kesimi çok da ciddiye almadıklarını¹⁸ göstermektedir. Bu noktada Gazzalî'nin "el-Munkız" adlı eserinde kendi naklettiği bir hatırasına değinme de fayda görüyoruz. Gazzalî, kendi döneminde "her şeyin manasının, ancak doğruyu öğretmekle görevlendirilmiş masum imamlardan öğrenilebileceği" iddiasıyla ortaya çıkan "ta'limiye mezhebi"nin iç yüzünü araştırır. Onların kitaplarını ve farklı görüşlerini toplayarak bunlardan her birine cevaplar verir. Ehl-i sünnetten bazıları Gazzalî'nin bu görüşleri tasnif ve tahkik etmedeki yoğun gayretinin karşı tarafa bir hizmet olacağı düşüncesiyle hoş karşılamaz. Zira bu tür araştırma ve sınıflandırmalar olmazsa "ta'limiye", görüşlerindeki şüphelerden dolayı zaten mezhebini savunmaktan aciz kalacaktır.¹⁹ Buna göre kendi içinde pek çok çelişkiler yaşayan ve sağlam delillerden yoksun iddialarla ortaya çıkmış herhangi bir grubu eleştirirken onun şöhret bulmasına ya da daha sistemli hale gelmesine katkıda bulunacak yaklaşımlardan uzak durmak gerekmektedir.

2.2. Reenkarnasyon ile Tenasühün Farkı

Ruhsal fenomoni sorgulama ve bilimsel bir zemine dayandırma iddiasıyla ortaya çıkan deneysel spiritüalizmin en belirgin özelliği reenkarnasyonu evrensel bir yasa olarak kabul etmesidir.²⁰ Bu görüşü savunanlara göre Hint mistisizmindeki tenasüh anlayışı reenkarnasyonla bir değildir, tenasüh ile reenkarnasyonu ayıran iki önemli ilke bulunmaktadır:

1- Reenkarnasyon inancına göre tekamül eden ruhların kemale ulaşmasında gerileme olmaz. Her enkarnasyon anında bırakılan yerden devam söz konusu olduğu için insan bedeninde enkarne olan bir ruh yeniden hayvan bedenine dönmez. Evrenin hiçbir noktasında hiçbir bitki ruhu hayvan ruhuna, hiçbir hayvan ruhu da insan ruhuna dönüşmez. Ruh için mahiyet, öz ve cevher, değişimi olmaz. Halbuki tenasühte tekamül fikri yoktur.

2- Reenkarnasyon anlayışına göre, insan dünyaya bir önceki yaşamında neden başarılı olamadığının hesabını vermek için değil, başarılı olması gerektiği için gelir. Yani yeryüzüne ceza çekmek için değil, yükselmek için gelir. Zira dünya hayatı yapılan hataların intikamını alma yeri değildir.²¹ Oysaki tenasüh inancı ödüllendirmenin yanında ceza esasına da dayanır.

Bedri Ruhselman'a (1898-1960) göre tenasüh ile reenkarnasyon arasında çok büyük ve esaslı farklar vardır. Ruhların tekrar dünyaya gelip gitmelerini kabul dışında bu iki kavramın hiçbir ortak noktası yoktur.²² O'na göre tenasüh fikri hiçbir ilmi delile dayanmaz, reenkarnasyon ise müşahadelere, tecrübeler ve vakıalara dayanan ilmî ve felsefî bir düşüncedir, illiyet prensibi ve tekamül gayesi ile tam bir uyum halindedir.²³

Tenasüh düşüncesini, reenkarnasyonizma fikrinin yozlaştırılmış (dejenere) hali olarak gören Ruhselman, Hint dinlerine ait kutsal metinlerden alıntılar yaparak bu iddiasını kuvvetlendirmeye çalışır. O'na göre Manu Kanunları'ndaki, kötülük yapan ruhların ölümden sonra cehennem azabı için; iyi işler yapıp az günahı olanlarında cennet lezzeti için bedenleneceği; genelde kötü işler yapmış ama az iyilikte bulunmuş ruhların da ölümden sonra işkenceler çekmek üzere bir bedene gireceği prensipleri bütün dinlerde aynı şekilde etkisini göstermiştir. Ancak bir Brahman'ı öldüren kimsenin, köpek, yaban domuzu, eşek, ... şeklinde yeniden doğması; içki içenin kurt, çekirge, vahşi hayvan şeklinde dünyaya gelmesi, altın çalanın bin defa örümcek, yılan, bukalemun, vampir bedeninde doğması ve yine babasının yatağını kirletenin de yüz defa ot, çalı, kuş, aslan, kaplan vs. suretinde yeniden doğması anlayışı, tenasüh inancını ortaya çıkarmıştır. Bu durum, hikmetli prensiplerin nasıl ilkel bir şekilde tefsir edildiğini ve yüksek tekamül gayelerinin nasıl unutturulup gittiğini²⁴ gösterir.

Ezoterik kaynaklara göre de geçmişte Mü ve Atlanis uygarlıklarındaki reenkarnasyon inancı diğer kıtalara geçmiş ancak daha sonra yerel inanışlara karışması veya kolonilerdeki ruhban sınıfının tahrifatı sonucu tenasüh gibi çelişkiler gösteren inanışlar biçiminde çağımıza kadar gelmiştir.²⁵ Bu yüzden ruhçu anlayış, deneysel spiritüalizmin, tekrar bedenlenme teorilerini bilimsel bir zemine oturttuğunu ancak reenkarnasyonun tenasüh inancı ile sık sık karıştırıldığını ileri sürmektedir.

Buna göre eskiden beri var olan tenasüh anlayışına günümüzde yeni bir anlam kazandırıldığını, ülkemizdeki ruhçular tarafından reenkarnasyonun tenasühten ayrı bir kavram olarak kabul edildiğini, ruhun ceza olarak bitki, hayvan vb. bedenlerinde yeniden doğabileceği şeklinde ki anlayışın, günümüzde ruhun sadece insan bedeninde ve kemale ermek amacıyla yeniden hayat bulacağı biçimindeki reenkarnasyon düşüncesine dönüştüğünü söyleyebiliriz.

Günümüzde yapılan akademik araştırmaların önemli bir kısmında reenkarnasyon ile tenasühün benzer anlamda değerlendirildiği,²⁶ bu sebeple eserlerde tenasühün tarihi seyri ve tutarsızlığı hakkındaki eleştirilere geniş ölçüde yer verildiği görülmektedir. Halbuki ülkemizde kuruluşunu

reenkarnasyon ilkesine dayandıran deneysel spiritüalizmin temsilcileri zaten tenasühü dejenere olmuş çelişkili bir anlayış olarak kabul ederler. Dolayısıyla bu iki kavramı aynı düşünüp tenasühün eleştirisine ağırlık vermek hem reenkarnasyon taraftarlarının görüşlerini destekleyecek hem de bu anlayışın eskiden beri süre gelen köklü bir düşünce sistemi olarak görülmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda pek çok farklı tanımları yapılan reenkarnasyonun,²⁷ tenasühle karıştırılması bu anlayışı sağlıklı eleştirmeyi güçleştirecek,²⁸ değerlendirmelerde bile tutarsızlıklara sebep olacaktır.²⁹ Nitekim bu sebeple olsa gerektir ki spiritüalist yazarlar din adamlarının bu konuyu iyi kavrayamadıklarını, çoğu kez simgeciliğin ve yozlaştırmanın ürünü tenasühle karıştırdıklarını söylerler.³⁰ O halde bu konuda yapılacak olan çalışmalarda, reenkarnasyonu tenasühten farklı ele almanın daha isabetli olacağını söyleyebiliriz.

3-REENKARNASYON İNANCININ BAŞLANGICI

Ruhçu öğretiyi göre reenkarnasyon insanlık tarihinin en eski dönemlerine kadar varan süreçte tüm yazılı ve sözlü geleneklerde yer almaktadır. Filozof, peygamber ya da onların temsilcileri, reenkarnasyonu bir biçimde anlatmaya çalışmışlarsa da bu bilgiler onların anlattıkları gibi anlaşılammış ya da bıraktıkları gibi kalmamıştır. Cehalet, insanların tutkuları, din realitesinin yozlaşması ya da sömürüye alet edilmesi böyle gerçeklerin topluma açıkça anlatılmasını engellemiştir.³¹

Reenkarnasyon taraftarlarına göre Eski Mu, Atlantis, Mısır ve Yunan uygarlıklarında, Kelt, Taoculuk, Hint ve Tibet inançlarında, Ortadoğu kökenli Tevrat, Kabala, Zohar, Talmut, İncil ve Kuran öğretilerinde, Bektaşilik, İsmaililik, Kalenderilik gibi akımlarda reenkarnasyon düşüncesi³² bulunmaktadır. Ancak burada reenkarnasyonun var olduğu ileri sürülen bu tarihi izlerinden ziyade, ilmi ve felsefi bir zeminde dayandırıldığı iddia edilen 19. yüzyıldaki durumuna genel bir bakış yapılacaktır. Bu sebeple günümüzdeki ruhçuluk anlayışına değinmek gerekmektedir.

Günümüzde Spiritüalizmin felsefi ve deneysel olmak üzere başlıca iki tanımı yapılmaktadır. Felsefi spiritüalizm, maddeciliğin karşısında ruhun varlığını maddeden veya vücuttan ayrı bir cevher olarak kabul eden mezhep, doktrin veya inanç sistemlerine verilen genel bir isimdir. Burada sadece reenkarnasyonu esas alan ruhçuluk akımına genel bakış yapılacaktır.³³ Deneysel spiritüalizm, reenkarnasyonu bir yasa olarak kabul edip 'önceden beri ortaya atılan spiritüalist teorileri bilimsel ve deneysel bir zemine dayandırmaya çalışan ruhçuluktur.³⁴ Ülkemizdeki reenkarnasyoncu anlayışın başlamasında ve gelişmesinde önemli etkisi olan akım da deneysel spiritüalizmdir.

3.1. Deneysel Spiritüalizm

19. yüzyılın ortalarında İngiltere ve Fransa'da gelişen bu ruhçu akıma, felsefi spiritüalizm'den ayırt etmek için Fransa'da "spiritizm", ABD ve İngiltere ise "deneysel spiritüalizm" adı verilmiştir. ABD'de bu akımın ilk temsilcileri

arasında Andrew Jackson Davis ve Fox kardeşler³⁵ gibi isimler geçmekle beraber reenkarnasyonu kabul eden ruhçuluk anlayışını Fransa'da ilk kez sistemli hale getiren kişi Allan Kardec'dir.³⁶

Asıl adı Leon Denizard Hippolyte Rivail (1804-1869) olan bu Fransız yazar İsviçre'de iyi bir eğitim aldıktan sonra Paris'te pedagojik bir enstitü açmıştır. 1850'de Fox Kardeşler tarafından Amerika'da başlatılan ruhçuluk hareketinin Fransa'da yayılması sonucu Kardec ruhsal irtibat seanslarına katılmıştır. Bu seanslarda ruhlarla irtibat kurduğu söylenen Rivail, geçmiş yaşamı hakkında bilgi veren bedensiz bir varlıktan, daha önceki hayatında Allan Kardec isimli bir Durid Rahibi olduğunu, şimdiki yaşamında da önemli bir vazife'si bulunduğunu³⁷ öğrenir. Bundan sonrada Allan Kardec müstear ismini kullanır.

Kardec katıldığı her seansta bedensiz varlıklara bazı sorular sormuş bunlardan aldığı cevapları toplayarak Spiritizm öğretisini bir sistem haline getirmiştir. Sokrat, Swedenborg ve Napolyon'la işbirliği yaparak hazırladığını söylediği *Livre des Esprits* (1858) adlı eseriyle meşhur olan yazar 1861'de yazdığı *Le Livre des Medrums* isimli ikinci eserinden sonra Fransız kilisesinin olumsuz tavırlarıyla karşılaşmıştır. Barselona Piskoposu kitaplarının yakılması emri çıkarmasına rağmen yoluna devam ederek *The Gospel as Explained by Spirits* (1864), *Heaven and Hell* (1865), *Genesis* (1867)³⁸ adlı kitaplarını yazmıştır. Allan Kardec'in "Obsesyon" ile "Ruhçuluğun ve Ruhsal Tebliğlerin Özellikleri" adlı iki kitabı Ruh ve Madde Yayınları tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

Kardec'in kurduğu bu yeni ruhçuluk anlayışının temel ilkeleri şöyle özetlenebilir: Kadiri Mutlak olan Allah vardır, yaratandır. İnsan; ruh, perispiri ve bedenden oluşur. Bedenle ruhu birbirine bağlayan perispiri yarı maddi varlıktır, arizî olarak gözle görülür elle tutulabilir.³⁹ Ölüm ile bedeni terk eden ruh, ruhlar alemine gider, orada dünyadayken yaptığı iyilik ve kötülükleri hatırlar, bir süre sonra sınavlar geçireceği dünyada tekamül amacıyla tekrar bedenlenir. Ruhların enkarnasyonu daima insan halinde olur, insan hiçbir zaman hayvan bedeninde doğmaz. Bedenlenmiş ruh maddenin tesiri altındadır. Bedenlenmemiş ruhlar sınırlı bir alanda değil evrenin her yerindedir, diğer gezegenlerde de bedenlenebilirler. Ruhlar alemindeki bedensiz varlıklar dünyadaki varlıklarla etkileşim içindedir. Medyumlar aracılığıyla onlarla iletişim kurulabilir. Ruhsal irtibat seanslarında tekamül düzeyi yüksek ya da geri bütün ruhlarla irtibat kurulabilir. Genellikle ünlü kişilerin ismini kullanan geri düzeyli ruhlar yalan söyleyip insanları hataya sürükler.⁴⁰

Allan Kardec öğretisinin bir illüzyon olduğu, kendi öz fikirlerini ruhlar aleminden gelmiş mesajlar sandığını, ana dili yunanca olan filozofların seanslarda nasıl Fransızca bilgiler verebildiği, Kardec'in Mason olduğu ve pek çok sosyalist önderlerle ilişkisi bulunduğ⁴¹ şeklinde eleştiriler de yapılmıştır. Ülkemizdeki ruhçular tarafından geliştirilerek yayılmaya çalışılan reenkarnasyon anlayışının temelinde de Kardec tarafından başlatılan bu akım vardır.

3.2. Neo-Spiritüalizm

Spiritizm veya Spiritüalizm isimleriyle bilinen deneysel ruhçuluğun ülkemizdeki geliştirilmiş haline “neo-spiritüalizm” ya da günümüz ifadesiyle yeni ruhçuluk denilmektedir. Türkiye’de ilk defa bilimsel nitelikte reenkarnasyon çalışmalarının dahiliye doktoru Bedri Ruhselman tarafından başlatıldığı söylenmektedir.⁴² 1898 yılında İstanbul’da doğan Ruhselman on beş yaşlarında ruhsal irtibat seansları düzenlemiş, 1916 yılında Kabataş Lisesini, 1938’de müzik öğretmenliği yaptığı için bir süre ara verdiği Tıbbiye’ye bitirmiştir.⁴³ Afganistan’da üç yıl başhekimlik yaptıktan sonra 1945’te tekrar yurda dönen Ruhselman 1960 yılında geçirdiği enfarktüs krizi sonucu ölmüştür. Hekim, keman virtüözü, müzik öğretmeni ve yazar olan Ruhselman hiç evlenmemiştir.⁴⁴

1920’de müzik tahsili için gittiği Prag’da (Çekoslovakya) başladığı metapsişik ilimlerle ilgili çalışmalarını kırk sene sürdüren Bedri Ruhselman, 1931 ve 1933 yılları arasında Reenkarnasyonla ilgili veriler toplamak için gittiği Adana’da hipnoz deneyleri yapar. Bu yörede bir tekinsizyer⁴⁵ fenomenine tanık olur.⁴⁶ O’nun asıl çalışmalarına 1936 yılında düzenlenen ruhsal irtibat seansında⁴⁷ kendini “üstat” ismiyle tanıtan bedensiz varlıktan tebliğ almasıyla başladığı söylenmektedir. Daha sonra 1936’dan 1957’ye kadar operatör olarak bulunduğu seanslarında Üstat, Akın, Kadri, Mustafa Molla, Şihap,⁴⁸ Kemal Yolcusu, C İstasyonu, Meşale, Rehber gibi takma adlı bedensiz varlıklardan aldığı yeni bilgilerle neo-spiritüalizmi kurmuştur. Ruhselman yazdığı, Ruh ve Kainat (İstanbul 1946), Ruhlar Arasında (İstanbul 1949), Allah (İstanbul 1950), Medyomluk (İzmir 1952), Mukadderat ve İcabat (İstanbul 1953) adlı eserleri ve 1950 yılında kurduğu Türkiye Metapsişik Tetkikler ve İlmî Araştırmalar Cemiyeti’yle⁴⁹ reenkarnasyon anlayışını yaymaya başlamıştır.⁵⁰

Ülkemizdeki ruhçulara göre Ruhselman, Hristiyanlık tesiri altındaki Batılı reenkarnasyon teorisyenlerinden farklı ve özgün bir öğreti olarak neo-spiritüalizm’i kurmuştur. Ve yine onlara göre Ruhselman, insanlığın bocaladığı çeşitli davranışları içine alan tek bir bilgi mabedinin inşasını üzerine almış görevli birisidir. Bu mabedin kubbesi altında bütün dinler, bütün ideolojiler, bütün insan davranışları adeta tek bir pota içinde eritilmişçesine tek bir mana kazanmaktadır.⁵¹ Görüldüğü gibi buradaki bütün dinleri bir potada eritme ifadesi, bu akımın dinleri birleştirme gayreti olduğunu çağrıştırmaktadır.

Neo-spiritüalizmin temel ilkeleri şöyle özetlemek mümkündür:

Allah vardır, Mutlaktır. Ruhların tekamülü zorunludur. Tekamülde fazilet esastır. Ruhsal İdare Mekanizması (RİM) maddi ve ruhi alemleri ilahi istek yönünde sevk ve idare merkezidir. Dünya daima bu yüksek ruh alemlerinden ve planlarından gelen yardımlar ve irşatlarla aydınlanır. Yüksek ruh planından alınan tebligatı okumak, anlamak ve uygulamak buna mazhar olanların ilahi yolda kararlaşmış vazifeleridir. Ruhlar vazifelerini yapıp yapmamakta serbesttir, zorlanamaz, ancak vicdan melekesi bu vazifeyi ihtar eder. Vicdanda insanı mahkum veya terbiye edecek unsur, insanın işlerindeki niyetinin iyi veya

kötü oluşudur. İyi niyet sınırını feregat, fedakarlık, sevgi, şefkat, merhamet ve müsamaha gibi diğerkamca hareketler ve ilahi yolda yürüyüşe ait kararlar teşkil eder. Dünya hayatı geçirilmesi gerekli bir vazife alemidir. Buradan başarıyla çıkmak, işinin ve vazifesinin tekamülüne bir vasıta olduğunu anlayarak yapmak insanlık vazifesidir.⁵²

3.2.1. Neo-spiritüalizmin ruh anlayışı

Yeni ruhçuluk anlayışına göre ruh, irade ve iktidarı sayesinde, uyum sağladığı alemlerin kurallarına uyarak bilgi ve uygulama için dilediği zaman plan yaparak bedenlenebilen amaç ve etki sahibi şuurlu bir varlık⁵³ olarak tanımlanmaktadır. Ruh, Allah tarafından öz olarak mükemmel yaratılmış madde dışı cevherlerden biridir. Parçalara ayrılmaz, azalmaz ve çoğalmaz. Şuur, irade ve tahayyül ruhun melekeleridir. Ruh ölümsüzdür. Özü bakımından sonsuz güç sahibidir. Ruh hayattır, bir amacı, bir vazifesi vardır. Allah'ın şuurlu ve idrakli yarattığı ruh, kendini yönettiği gibi, maddeyi de yönetebilir, ona şekil verir, onu dağılmaktan korur. Ruhlar, Allah'ın kanunlarına uygun olarak evreni sevk ve idare ederler. Maddesel evren, ruh'un eseridir. Her atom ruhsal bir etki altındadır. Tanrı yaratır; ruh, yaratılana şekil verir.⁵⁴

Neo-spiritüalizme göre ruhlarla iletişim kurulabilir, bu suretle çok değerli bilgiler elde edilebilir. İnsan, ruh gücü vasıtasıyla başka insanların zihninden geçenleri bilebilir, hastalara şifa verebilir, eşyaları el değdirmeden hareket ettirebilir, gelecekte haber verebilir. Ruhu duyularımızla tanıyamayız. Zira o, elle tutulan, gözle görülen bir şey değildir. Ruh için yapılabilecek her türlü tanım eksik ve yetersiz kalacaktır. Ruh ancak etki ve tezahürleriyle bilinebilir.⁵⁵ Neo-spiritüalistler göre ruh sürekli tekamül etmektedir.

3.2.2. Neo-spiritüalizme göre Tekâmül

Dilimizde evrim veya gelişim, batı dillerinde de "evolution" kelimelerine karşılık gelen tekamül genel olarak sürekli ve derece derece meydana gelen gelişme, değişim ve kemale erme anlamlarında kullanılır.⁵⁶ Reenkarnasyonda olduğu gibi tekâmülün açıklamasında da ruhçular arasında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu tanımlar şöyle özetlenebilir:

Tekâmül, ruhun maddi âlemdeki görgü ve deneyimlerini arttırması, ruhun maddeyle, maddî âlemle ilişkilerinin, İlâhî İrade Yasaları'na göre gelişmesi, ruhun maddeye tesir etme imkanlarının artması ve genişlemesi, ruhun maddî âlemle ilgili yeteneklerinin açığa çıkması ve derece derece gelişmesine"⁵⁷ denir.

Sadıklar Planı⁵⁸ adlı ruhsal tebliğlere göre tekâmül, ruhun özündeki bilgisini maddi uygulamalarla idrak etmesi, cevherî düzeydeki şuurlanma, ruhların aynı anda başladıkları, kendileri ve Tanrı hakkındaki anlayış ve kavrayışları geliştirme süreci, varlığın realitesi'nin verite'ye yaklaşmak üzere yükselmesi, ruh ve maddi beden arasındaki irtibatın kolaylaşmasını sağlayan tesirlerin hedefine daha az kayıpla ulaşması⁵⁹ anlamlarına gelir.

Tekâmül daha geniş anlamda, ruhların çeşitli maddi âlemlerde; en yoğun sahalarda başlayıp, en akışkan, bilemediğimiz ince hayat safhalarına kadar, çeşitli merhalelerde yaşamak suretiyle çeşitli tecrübeler, sınavlar geçirerek

görgü ve tecrübelerini arttırması⁶⁰ olarak tanımlanır. Görüldüğü gibi reenkarnasyon anlayışının en temel ilkesi olan tekâmül hakkında farklı tanımlar yapılmıştır. Genel anlamda tekâmül bir ruhsal gelişme ve olgunlaşma olarak tanımlayabiliriz.

Reenkarnasyon savunucularına göre, var olan ruh ve eşyanın tek ve en yüksek gayesi, tekâmül ya da tekâmüle hizmettir. Tekâmül hiçbir merhalede son bulmadan sürekli devam edecektir. Tekâmülün başı ile sonu, insanın bilgi ve anlayışıyla bilinmez. Mutlak bilgi, ancak Mutlak Varlığa aittir. Hiçbir yaratılmış varlık, mutlak varlık karşısında mükemmel değildir. Mutlak mükemmellik, hiçbir şekil ve surette insanın ulaşacağı bir son merhale de değildir. Tekâmülün sonsuzluğu yanında sadece dünya bilgi ve tecrübesini göz önüne alırsak bir insan ömrünün bunu elde etmesine zaman, mekan ve enerji bakımından mümkün olmadığı görülür.⁶¹

Tekâmülde amaç, varlıkların şuurlanması ve bilgilenmesidir. Her maddi ortam bir tekâmül yeridir ve burada varlıklar, yaşayarak şuur ve bilgilerini genişletirler. Ruhun madde evrenine girişi (bedenlenme) ve oradan çıkışı, madde evreni bilgisini alıp uyguladıktan sonra gerçekleşir. Varlığın ulaşacağı her tekâmül aşaması izafidir; kesinlikle son kemal noktası yoktur. Madde evreninin bilgisine ve şuuruna sahip olmak, bize göre en yüce tekâmül noktası sayılsa da, Mutlak Varlığa göre bir hiçtir. Bu bakımdan varlıklar, ancak kendi tekâmül realitelerinin kemaline ulaşabilirler. Bu ise, bir alt realiteye nispetle oluşan mükemmelliktir ve madde evrenine özgü bir zaman kavramı olan ezelde başlayıp ebedde son bulan eylemler sonunda oluşan bir durumdur. Varlıklar bu tekâmüllerini tekrardoğuş aracılığıyla sağlarlar.⁶²

Ruhselman'a göre imtihanlarda başarılı olabilmenin yolu, maddi ihtiraslardan kurtularak başkalarının tekâmül edebilmelerini kolaylaştırıcı, feragat, fedakarlık, şefkat, merhamet, hoşgörü, gibi diyergamca hareketleri yapmak gerekir. Zira tekâmülde fazilet esastır. Bu yolda yürürken hiçbir şeyden korkmamak, hiçbir maddi endişeye takılmamak her zaman doğruyu ve adaleti savunmak Allah'ı her şeyin üstünde tutmak faziletin tamamlayıcı⁶³ unsurlarıdır.

Tekâmülü esas alan reenkarnasyon anlayışının Darwin'in biyolojik evrim teorisiyle ilişkisi de şöyle açıklanmaktadır. İnsan bedeni bu günkü haline birçok evreler geçirerek maymundan gelmiştir⁶⁴ iddiası dışında Darwinizm ile reenkarnasyon fikrinin bir çok ortak yönleri olduğu hatta bir açıdan bakıldığında Darwin felsefesinin reenkarnasyon fikrini kuvvetlendirdiği görüşü⁶⁵ de ileri sürülmektedir.

Görüldüğü gibi reenkarnasyon taraftarlarına göre değişmek zorunda olan ruhun en önemli amacı tekâmül etmek suretiyle bilgi ve görgüsünü arttırmaktır. Dünyayı başlangıcı ve sonu olan bir okul olarak gören spiritüel öğretiye göre uzun ve yorucu olan bu süreç bir takım fedakârlıklar ve sorumluluklar gerektirir. Başı ve sonu bilinmeyen bu tekâmül sürecinde bir insan ömrü yeterli değildir. Dolayısıyla bir insan ömründe hatalı davranışlarını düzeltme imkânı bulamayan ruhun zorunlu olarak reenkarnasyonu gerekmektedir. Darwinizm'in

evrim teorisi de pek çok açıdan bu reenkarnasyon fikrini desteklemektedir. Böyle bir anlayışın İslam'daki ahiret inancına uygun düşmediği aşikardır.

3.3. Neo-spiritüalizm'e göre İman Esasları

Reenkarnasyoncuların kutsal saydığı tebliğlerinde, liderlerinin eserlerinde ve batıdan tercüme ettikleri kitaplarında tespit edilebilen iman esasları hakkındaki görüşleri şöyledir:

3.3.1. Allah

Bu akımın Allah hakkındaki görüşlerini şöyle özetlemek mümkündür:

Bütün yaratılanları var eden Allah mutlak; yani hiç bir şeye benzetilemez ve hiç bir şeyle kıyaslanamaz. Bundan dolayı, Allah isim ve sığata muhtaç değildir, O'na hiçbir kimlik yakıştırılmaz. Sıfatlar eşyayı ve insanı göreceli olarak tarif ettiğinden, yaradan için değil, yaratılanlar için kullanılabilirler. Allah hiç bir şeyden etkilenmez ve değişmez. Bütün yaratıklar O'nun kanunlarına bağıdır. Allah mutlak sükunet, denge, hareketsizlik ve mükemmellik halindedir. O'na ulaşamaz. Mekan ve zaman dışı olan Allah ile varlıkları arasında bir erişilmezlik vardır. Hiçbir varlık, Allah ile bir ya da özdeş değildir; ruh da hiçbir zaman Allah ile birleşmeyecektir.⁶⁶

Allah insanlarla kanunları vasıtasıyla irtibattadır. Bütün varlıklar Allah'ın koyduğu kanunlarla ayakta durur. Allah için tüm varlıklar birdir, bütündür ve mükemmeldir. Bir kürenin yüzeyi merkeze nasıl eşit uzaklıktaysa, tüm yaratılanlar da yaradan için öyledir. Allah anlaşılabilir. İnsan ne kadar gelişirse gelişsin, Allah hakkında herhangi bir anlayışa sahip olamaz. İnsan ancak kendisini ve tabiatı inceleyip Tanrı'nın koyduğu kanunları öğrendikçe, O'nun hakkında bazı sezgilere varabilir.⁶⁷

Görüldüğü gibi ruhçu öğretiyeye göre Mutlak varlık olan Allah, yaratıklarıyla irtibatı yoktur, her şeyi yasalarıyla yönetir. Allah evren idaresinde, yine yaratıklarını kullanmaktadır. Bu sebeple dünyamızın dahil olduğu güneş sistemini de içine alan evren Ruhsal İdare Mekanizması denen bir plan tarafından sevk ve idare edilebilmektedir.⁶⁸ Buna göre Kuran'da "biz" diye hitap eden Allah değil dünyayı sevk ve idare eden bu idareci plandır. Bu haliyle evrene müdahale etmeyen bir Tanrı anlayışı olarak deizmi⁶⁹ çağrıştıran ve sıfatları kabul etmeyen bir ilah anlayışından söz edebilir. Böyle bir anlayışın Allah güzel isimleri (Taha 20/8; Haşır 59/24) ve sıfatları ile tanıtan İslam inancına uymadığını söyleyebiliriz.

3.3.2. Melek, Şeytan ve Cin

Ruhçu anlayışa göre melek kavramı da değişik anlamlarda kullanılmaktadır. Bunlardan birine göre melek, genellikle tekamül düzeyi yükselmiş ilahi irade yasalarının gereklerine göre kainatı sevk ve idare görevini üstlenmiş, Yüksek İdare Mekanizması⁷⁰ hiyerarşisine bağı varlıkları ifade eder. Melek, kimi zaman ilahi prensipleri ya da bu yasaların çalışma şeklini ifade için de kullanılır. Bazen de melek kavramı, evrenin dünyaya oranla çok daha ileri düzeyindeki dünyalarda bedenlenmiş varlıklar için kullanıldığı da görülmektedir.⁷¹ Halbuki İslam'ın iman esaslarında yer alan olan melekler (

Bakara 2/285 vd.; Nisa 4/136), nurdan⁷² yaratılmış, Allah'la konuşabilen (Bakara 2/30) varlıklarıdır. Dolayısıyla ilahi prensipleri ya da bunların çalışma şeklini ifade için kullanılan melek kavramının Kuran anlayışına uymadığını söyleyebiliriz.

Ezoterik bilgilere göre şeytan, varlıkların tekamül yolunda ilerlemesi bakımından, kainatta var olan geriletici, köstekleyici prensibin sembolize edilmiş halidir. Canlı bir varlık değil, nefsanîyeti ifade eden bir sembolden ibarettir. Sadıklar Planı'na göre şeytan, kainatta belli bir tekamül aşamasına ulaşıncaya kadar varlıkların tekamülüne hizmet etmek üzere Yüksek İdare Mekanizması denetiminde faaliyet gösteren menfi tesir planıdır.⁷³ Halbuki Kuran'a göre şeytan, ateşten yaratılmış (A'raf 7/12) azmış ve sapıklığa düşmüş cinlerdendir (Kehf 28/50). Büyüklük taslayıp inkar eden (Bakara 2/34), Allah'ın huzurundan kovulup kulları saptırma görevi üslenmiş (Araf 7/13-19) Adem ile Havva'nın da cennetten çıkarılmasına sebep olmuştur bir varlıktır (Bakara 2/35-38).

Ruhçu görüşe göre maddi alemde ruh ve madde cevherinden ayrı üçüncü bir cevher olmadığından halk arasında cinlere bağlanan olayların ardında ruhların etkinliklerinden başka bir şey yoktur. Cinlere bağlanan olayların da farklı açıklamaları vardır. Birden fazla kişinin algıladığı fiziksel sonuçları olan olaylarda bazı psişik yeteneklerinin farkında olmayan kimselerin ıstık, gürültü ya da eşyaların yer değiştirmesi gibi olaylara neden olması bunlardan biridir. Bir diğeri de Obsesyon⁷⁴ olaylarında tekamül düzeyi geri olan ruhun kendine uygun hassas bir insana etki etmeye çalışmasıdır. Sonuncusu da bazı hayalet olaylarında genellikle hassas ya da hassaslaşmış kimsenin başkası tarafından bırakılmış birtakım imaj yüklü vibrasyonları elektromanyetik alanı aracılığıyla alarak gerçek canlı varlıklar tarzında, reel biçimde algılaması⁷⁵ şeklinde açıklanmaktadır. Bu ifadelerden ruhçu anlayışın İslam'ın haber verdiği şekliyle (Cin 72/1-28, vd.) cinleri kabul etmediği anlaşılmaktadır.

3.3.3. Kutsal Kitaplar ve Vahiy

Sadıklar Planı denen tebliğlere göre bütün kutsal yapıtlar dünya içindir ve insanlığın belli dönemindeki anlayışına göre ayarlandığından evrenselleştirilmemelidir. İnsanlığın kutsal yazıları genellemeye hakkı yoktur. Kutsal metinler ruhsal planlarca⁷⁶ verilmiştir ki bu metinler ruhsal planların amaçlarına hizmet eder. Kutsal metinler, Kadiri Mutlak'a ait değildir, çeşitli ruhsal planlara aittir, hepsi varlığa ait nakillerdir. Kadiri Mutlak'a ait bir tebligat hiçbir aleme inmemiştir.⁷⁷ Kutsal metinler hatalıdır ve daima tahrif edilmiştir. Ruhçu anlayışa göre Ruhselman'a verilmiş olan Bilgi Kitabı⁷⁸ kutsal metinlerden sayılır.⁷⁹

Ruhçu araştırmacılardan Ergün Arıkdal'a göre vahiy, Rabbin doğrudan doğruya insan üzerindeki etkisi ya da O'nun doğaüstü bir ilhamı ile insan zihnine hakikatleri bırakmasıdır. Resullere tebliğ ve ilan edilmek üzere verilen hakikatlerin tümünün verilmesi vahiy ve ilham ile olur. Vahiy ilahi iradenin insanlara ulaştırdığı bilgidir.⁸⁰ Diğer bir görüşe göre Kuran'dan sonra vahiy son

bulmamıştır. İnsanlık ilahi yardıma ve bilgiye her devirde muhtaç olmuş ve gelecek her devirde bu ihtiyacı sürecektir. Esasen ilahi yardım sonsuzdur, aksi takdirde ilahî bilginin Hz. Muhammed'in vefatı ile sona erdiğini, insanlık için verilecek başka bilgi kalmadığını kabul etmek gerekecektir.⁸¹ Başka bir görüşe göre yeryüzünde Hz. Muhammed ile peygamberlik süreci, İslam dini ile dinlerin süreci sona ermiştir. Fakat semavi vazifeli varlıkların yeryüzüne gelmeleri ve semavi bilginin yeryüzüne indirilmesi son bulmamıştır.⁸²

Ruhçulukta kutsal kavramı, ruhsal etkilerle dolu, yüksek bir vazifenin yerine getirilmesinde vasıtalık etmiş, göksel himayeye ulaşmış kendisinde ruhsal bir misyonun izlerini taşıyan⁸³ demektir. Buna göre yeryüzüne indirilmiş kutsal kitaplar zamanla dejenere ve tahrif edilmiş orijinalleri yok edilmiştir. Altın çağ insanlığı, dünlere ait ve genellikle sembolik ifadelerle dolu kutsal kitaplar ve onların yozlaşmış savunucularının günleri sona erdirmektedir.⁸⁴ Halbuki Allan Kardec'e göre ruhçuluk Kutsal Kitapları inkar etmek veya yıkmak değil aksine onları doğrulamak, açıklamak ve geliştirmek için gelmiştir.⁸⁵

Ruhçu bir görüşe göre Kuran inananlara yönelik bir tebligattır ki bu tebligat kime yapılyorsa onun dilinde olması gerekir. O'nun Arapça aslının korunmuş olması daha önce Tevrat ve İncil'in başına gelenlerin Kuran'a da gelmemesini, aslının unutulmamasını sağlamıştır. Tekrarlanan kutsal mesajlar, bilgiden başka, belli yönetici mekanizmalara etkiye de bulunan, etki yüklü kutsal şifreler niteliği taşımaktadır.⁸⁶ Ancak bu konuda yapılan diğer bir açıklama ya göre, 7 kat şifrelenerak indirilen Kuran'ın bu kapalı bilgileri artık beşeriyetin üzerinde etkili olmamaktadır. Çünkü isteyen bu şifreleri istediği gibi çözmekte bunun doğruluğunu ileri sürmektedir. Bu yüzden yüzlerce mezhep türemiştir. Beşerin gelişen anlayış, idrak ve bilinci artık "açık bilgi" istediği için Bilgi Çağı'nın apaçık bilgisi yeryüzüne indirilmiştir ve zamanı gelince insanlığa ilahi olaylar ile verilecektir.⁸⁷ Bu noktada Kuran'ın etkili olmadığı bir dönemde indirildiği söylenen apaçık bilgi nedir? Ve hangi ilahi olaylar ile insanlığa verilecektir? sorularına net cevaplar verilmediğini de söylememiz gerekir.

Ve yine ruhçu görüşe göre "Allah insanlarla genellikle sanıldığı şekilde konuşmaz, muhatap dahi almaz. Kuran da bizzat O'nun sözü değildir." Levh-i Mahfuz'un, Allah'ın bilgi bankası olarak değil, Yüce Topluluk tarafından kullanılan bir cins evrensel-kozmik bilgi işlem merkezi, 'Arş'ın da bu yüce topluluğun yönetim yeri/mekezi olarak düşünülmesi daha isabetli olacaktır.⁸⁸ Böyle bir anlayışın İslam'a uygun olmadığı aşikardır.

3.3.4. Peygamber ya da Vazifeli

Ruhçu anlayışa göre vazifeli ya da görevli olarak da ifade edilen peygamberler, Ruhsal İdare Mekanizması (RİM)⁸⁹ tarafından, insanlara önderlik ve rehberlik etmek, yol göstermek ve uyarmak için gönderilmiş ve insanların kendilerine itaat etmeleri istenmiş⁹⁰ kimselerdir. Bunlar yeryüzünde vazife bilgisini sezîş idrakine vararak yaşamış, dünya gezegeni okuluna genellikle daha yüksek okullardan gelmiş, vazifelerini şartları ne olursa olsun maddi ve

manevi hiçbir karşılık beklemeden, sırf gerekli olduğu için yerine getirmiş varlıklardır.⁹¹

Gerçek vazifelinin herkes tarafından bilinmesi gerektiği zaman, Peygamberlik hareketlerinde olduğu gibi çok geniş faaliyetlerle ortaya çıkarlar. Ama gerçek vazife dağılımında bilinme zorunluluğu söz konusu değildir, bu tip vazifeliler genellikle halktan biriymiş gibi görünürler.⁹² Vazifeli için ihtiyar yok vazife vardır. Vazife istenir, alınır, vazife beklenilmez, verilir. Peygamberler bile nebilik vazifesine talip olmuş kimselerdir.⁹³

Her peygamber vazifelidir, vazifeyi bizatihi almaz, kendisi meydana getirir, dolayısıyla vazife verilmiş olur yani bir peygamber, peygamber olarak doğmamıştır. Bir dönemin resulü bir tane değildir, birçok liyakatli arasından ancak bir tanesi bu vazifeyi üzerine alır. Peygamber olacak kimse birkaç yaşam (enkarnasyon) önce RİM'e bu ödevin talibi olduğunu bildirir. Bu görevi istediğini bildiren birçok varlık arasından daha yatkın olanı atanır. Ancak bu çabayı layıkıyla gösteremez ve kendisine tanınmış hakları kullanamazsa habercilik başka varlık tarafından yerine getirilir. Zira bu kapasitede olan varlıklar pek çoktur.⁹⁴

Bir peygamber sürekli olarak vahyin ve sevk edici organizatör tesirin koruması altında kalmamıştır. Liyakatli varlığın vazife sürecinde oluşan beklèmeler, durmalar ve boşluklar bir liyakatsizlik oluşturmaz. Bu, bir tür enerji modülasyonudur. Musa, İsa ve Muhammed, ruhi bir idare mekanizmasının devre devre tesir ve fiil bakımından yeryüzündeki mevzii enkarnasyonlarıdır. Yeni bir bilgiyi veren, değiştiren, onaylayan her peygamber veya nebi, bir yüksek ruhi kudretin maşasıdır. Onun labaratuvarında yeni vaziyetlerin ortaya çıkışında görevlidir, fonksiyonerdir.⁹⁵ Ruhçu anlayışa göre peygamberliği çalışıp çabalamakla elde edilmeyen bir Allah vergisi olarak kabul etmek mümkün değildir. Zira Allah kimseye ayrıcalık tanımamıştır. Peygamberlik bir liyakat meselesidir, liyakat ise kimseye hazırdan verilmez, emeksiz liyakat olmaz. Peygamberler de hata veya günah işleyebilirler.⁹⁶

Ruhçu öğretilerin bu vasıflarla anlattıkları üstün vazifeliler arasında üstatları Bedri Ruhselman da yer almaktadır. Yüksek İdareci Mekanizma tarafından Bedri Ruhselman'a yazdırıldığı ileri sürülen kitap beşeriyetin muayyen bir şekli iktisap etmesi ve bir mefkureyi kazanması halinde ortaya çıkacaktır.⁹⁷

Parapsikolog ve neo-spiritüalistlere göre bilimsel deney ve araştırmalar, eskilerin mucize ve keramet diye niteledikleri fenomenlerin çoğunun çağımızda medyumlar tarafından meydana getirilebilen fenomenler oldukları ve ilkeleri henüz tam anlamıyla bilinmemekle birlikte, doğadaki bir takım yasalara bağlı olarak meydana geldiklerini ortaya koymuş bulunmaktadır.⁹⁸ Görüldüğü gibi reenkarnasyoncu anlayışta mucize olayı da bilimsel olarak açıklanmaya çalışılmaktadır. Halbuki adetullah denilen tabiat kanunlarını geçici bir süre durduran mucize olayı pozitif bilimlerle açıklanabilseydi olağan bir hadise olurdu.

3.3.5. Ahiret (Spatyum)

Latince “Spatium” kelimesinden alınmış olan spatyom kavramı ruhçu anlayışta bedenden kesin olarak ayrılan ruhun varacağı yeri ifade eder. Ahiret, öte alem, öte dünya, ya da ruhlar evreni de denen bu mekan, ruhun imajinasyonunu ve serbest düşüncesine göre en uygun formları oluşturacak bir yapıdadır.⁹⁹ Beden terk edildikten sonra spatyoma geçen varlık burada tekamül derecesinin verdiği akışkanlık imkanına göre bir seviye işgal eder. Dünyamızın dışında kalan ve ölümden sonra varlıklara kapılarını açan bu alem, fizik dünyamıza oranla daha yüksek ve ince terkipteki maddelerden oluşan bir madde alemidir.¹⁰⁰

Spatyum fizikî alemin hem içinde hem dışındadır. Bunlar sınırı belli olmayan iç içe girmiş iki ayrı alemdir. Spatyomun da maddesi ve atomu vardır ama fizik madde ve atomundan farklıdır, bu alem dünyamızdaki fizik araç ve gereçleriyle keşfedilmez. Ruh alemiyle ifade edilen anlam doğru değildir. Orası ölümlerin sığındığı bir alem de değildir. Spatyom bir şuur halidir ve orada enkarne olunur. Varlığın şuur halinin değişimi, bir başka hale dönüşümüdür, duruma göre varlığın yeryüzüne insan olarak enkarne olmasını gerektirir. Spatyomun üç kademeleri son durak değildir, tekamül yolculuğu başka planetlerde de sürer gider.¹⁰¹ Maddi olmayan ruhlar, her maddi ortamda, o ortama uygun bir araç kullanırlar ki bu araç dünyada beden, spatyomda ise perispiridir. Eğer spatyoma ruhlar alemi denirse fizik dünyaya da aynı ismin verilmesi gerekir. O halde spatyom kelimesinden “ölüm ötesi-alemin, veya kısaca “ölüm ötesi” anlaşılması gerekir.¹⁰²

Ruhçu anlayışa göre spatyom hayatı genel olarak üç devre halinde incelenir:

1- Kendiliğinden imajinasyon devresi: Tekamül düzeyi ne olursa olsun fizik dünyadaki ölüm olayından sonra ruh bedenini terk etmiş olduğunu hemen anlayamaz. Bir tür şaşırma söz konusu olduğundan ruh etrafındaki olayları anlamaya çalışır. Bu devrede oluşan bocalama hali neo- spiritüalist terminolojide teşevvüş terimiyle ifade edilir.¹⁰³

2- Şuurlu-idrakli- İmajinasyon Devresi: Bunun da iki tali aşaması vardır: Geçiş aşamasında varlıkta yavaş yavaş şuurluluk hali belirmeye başlar bu durum gidip gelen bir şuurluluktur. Bir süre sonra cinsiyetinin olmadığını hisseden varlığın evrendeki tekliği ve birliği kavrayıncaya kadar bu dişilik ve erkeklik problemi sürer. İkinci aşamada varlığın imajinatif yaratıcılığı artarak devam eder. Spatyomun bu seviyesine uyum sağlayan ruhlar buradaki sınırsız ve güzel olanaklardan yararlanarak mutlu bir yaşam sürerler. Artık ruh kendi imajinatif faaliyetini kendi iradesiyle sürdürür. Spatyom maddesini, kabiliyetlerine göre şekillendirip istedikleri kadar yaşatırlar.

3- Yüksek şuurlu devre: Bu aşamaya nedensellik (kozalite) alemi de denebilir. Bu safhada ruhlar eşyanın sebebini ve oluş hallerini araştırmaya başlarlar, burada geçen hayat daha çok bir düşünce faaliyetiyle ilgilidir. Ruh asırlardır geçirmiş olduğu hayatının gözlemlerini inceleyerek, edindiği bilgilerle

ilahi yasaların hikmetini anlamaya çalışır. Zira o artık o üçüncü buutun realitesini aşmak üzeredir.¹⁰⁴

Ruhçuluk öğretisine göre kıyamet, dünya okulunun “öğrenci” sıfatını taşıyan belli bir insan kadrosu açısından normal sınav süresinin sona ermesini dünya okulunun kapanmasını ifade etmektedir.¹⁰⁵ Cennet ve Cehennem insanın düşünce ve fiillerinde esas olan maksat ve niyetlerinin iyiliğine ve kötülüğüne, yani vicdanın veya nefsanîyetin emirlerine uymasına göre, bizzat kendi içinde kurulur. Spatyomun ilk aşamasında ruhların bilmeden oluşturdukları imajların, mizansen ve sahnelerin içindeki yaşam yerine göre ızdıraplı ya da ızdırapsız olur. Ruhun kendi bilgisi dışında teşkil olunan cennet, cehennem ve araf buradadır.¹⁰⁶ Varlıklar imajınasyonları yoluyla vaat edilen cennetin hazlarını, cehennemin azaplarını kendi kendilerine hissedebilirler.¹⁰⁷ Buna göre cennet ve cehennem ölüm olayıyla spatyoma geçen varlığın ilk aşamada oluşturduğu yapay dünyada yaşadığı haller olmaktadır. Şu halde Kuran ve hadislerde anlatılan ahiret aleminin reenkarasyoncu anlayış tarafından kabul görmediği söylenebilir.

3.3.6. Kader

Neo-spiritüalizmde kader kavramı mukadderat başlığı altında ele alınır. Mukadderat varlığın kendi iradesiyle yaptıklarının ilahi yasalara göre beliren sonuçlarıyla karşılaşmasıdır. Bu anlamıyla insanın iradesini dikkate almayan fatalizmdeki kader anlayışından ayrılır. İnsanın iradesiyle yapmış olduklarına göre belirlenen bir gelecek söz konusudur ki bu belirleme ilahi yasa gereklerine göre ve nedensellik kurallarıyla olur. Burada insanın yaptıkları “nedenler” karşılaşacağı olaylarda “sonuçlar” olmaktadır.¹⁰⁸

Mukadderat ilahi yasaların değişmeyen gerekleridir. Kader sanılan her acı ve tatlı olay geçmiş zamanda yapılan bir davranışın ilahi yasa gereklerine göre gerçekleşme alanına çıkmış bir sonucudur. Kimsenin özgür seçim hakkı zorla elinden alınmaz. Ancak insanın iradesiyle yaptıklarının nedensellik kuralına uygun olarak sonucunu alması söz konusudur. İnsan yaptığından sorumludur. Duygu düşünce ve niyette bir hareket olduğundan iyi niyetle bilmeden kötü iş yapan olumlu, kötü niyetle iyi iş yapanda kendisi için olumsuz sonuçlanacak bir hareket yapmış demektir. İyi ve kötünün belirlenmesinde vicdan en önemli yargıçtır.¹⁰⁹

Özetle kader insanın kendi tarafından çizilmektedir. Çizilmiş bir kader vardır; ama bu başlangıç noktası belli sonucu değiştirebilir bir kaderdir plandır. İnsan yaptığı iyi ve kötü davranışlarının sonuçlarıyla karşılaşsa bu ceza değildir. Buraya kadar olan insanın özel kaderidir. Birde genel kader vardır ki bu da genel kaderdir ki bu insanların yükselmeleri için geçmesi gereken tekamül yoludur. Her insan bu yoldan geçecektir ama geçerken birbirlerine yardım edecek birbirlerinden sorumlu olacaklardır. Çünkü insanlar kopmaz bağlarla birbirine bağlıdır.¹¹⁰

SONUÇ

Reenkarnasyonun etimolojik tahlili yanında tenasühten farklı yönlerinin ve ülkemizdeki reenkarnasyoncu anlayışın iman esaslarına bakışının ele alındığı bu çalışmada şu sonuçlara varılmıştır:

Ruhun ölümden sonra bilgi ve görgüsünü arttırmak amacıyla bir insan bedeninde yeniden doğmasını ifade eden reenkarnasyon tenasühten farklı bir anlam kazanmıştır. Reenkarnasyonu temel prensip olarak gören ruhçu anlayış, ilmi ve felsefi ilkeleri bulunan bir düşünce sistemi değil, tamamen ruhsal irtibat seanslarında alınan bilgiler üzerine kurulmuş karmaşık ve mistik yönü olan bir inanç şeklidir. İslam'a göre ruh çağırma mümkün olmadığından bu seanslarda irtibata geçilen bedensiz varlıklar, iddia edildiği gibi tekamül düzeyi yüksek ruhlar değil genellikle insanları aldatan cin ya da şeytanî varlıklar olmalıdır. Gerek hipnozla gerek cinlerle irtibat yoluyla alınan bilgilerin yalan ya da doğru olduğunu belirleyecek objektif kriterler bulunmadığı için bunlara dayalı bir teorinin bilimselliği daima tartışmalı olacaktır. Bu sebeple reenkarnasyon inancını evrensel bir yasa olarak kabul etmek yanlıştır.

Nitekim bu yolla elde edilen bilgilerden hareketle reenkarnasyoncu anlayış, öncelikli olarak İslam'ın temel hükümlerini sınırlama ya da yeniden tanımlama çabasına girmiştir. Yeni ruhçuluğa göre mutlak bir varlık olarak tanımlanan Allah'ın isim ve sıfatları olmadığı gibi yarattıklarıyla irtibatı da yoktur. Bütün evren Allah'ın koyduğu ilahi irade yasaları vasıtasıyla ayakta durur. Evren Ruhsal İdare Mekanizması adlı bir topluluk tarafından idare edildiği için kutsal kitaplar ve peygamberler de bu mekanizma tarafından gönderilmektedir. Daha çok şirk inancını ya da deist bir yaklaşımı çağrıştıran böyle bir anlayışın Kuran'da isim ve sıfatlarıyla faal bir Zat olarak tanıtılan Allah inancına uygun düşmediği söylenebilir.

Kutsal kitaplardan hiç birinin Allah'a ait olmadığını ileri süren reenkarnasyoncu anlayışa göre bunlar insanlığın belli bir dönemdeki seviyesine göre dünya için gönderilmiş, sembolik ifadeler ve hatalarla dolu, evrensel olmayan, tahrif edilmiş kitaplardır. Artık insanlık üzerinde etkisini kaybetmiş olan Kuran'ın sembolik ve şifreli bilgilerini, Bedri Ruhselman'a gönderilmiş kutsal bilgiler ve sadıklar planı adı verilen ruhsal tebliğler açıklamaktadır. Ruh ve madde dışında herhangi bir varlığı kabul etmeyen ruhçulara göre melek, cin ve şeytan kavramları da sembolik ifadelerdir.

Reenkarnasyoncu anlayışa göre bilgi çağı başladığı için peygamberlik ve dinler süreci sona ermiştir. Ancak semavî vazifeli varlıkların yeryüzüne gelmeleri ve semavi bilginin indirilmesi devam etmektedir. Bir yüksek ruhsal kudretin maşası olan peygamberlik Allah vergisi değil, liyakat meselesidir, beklenilmez isteyene verilir. Kimseden sonuna kadar mükemmel olması beklenmediği için peygamberler de günah işleyebilir. Ruhçuluğa göre, mucize ve keramet de bazı doğa yasalarına bağlı olarak günümüzdeki medyumlar tarafından yapılabilen fenomenlerdir.

Ruhçu anlayışta ahiret yerine kullanılan spatyom, kapıları ölümden sonra bedeninden ayrılmış ruhlar için açılan dünya dışındaki bir yerdir. Spatyom ölümlerin sığındığı ruhlar alemi değil maddi bir alemdir. Ruh burada tekamül seviyesine uygun bir derecede yaşar. Ruhçuluk öğretisinde kıyamet, normal sınav süresinin sona ermesini, dünya okulunun kapanmasını ifade eder. Cennet ve Cehennem de ölüm olayıyla spatyoma geçen varlığın ilk aşamada oluşturduğu yapay dünyada yaşadığı haller olmaktadır.

Reenkarnasyoncu anlayışta kader, insanın kendi iradesiyle yaptığı şeyin ilahi yasalara göre beliren sonuçlarıyla karşılaşmasıdır. Kimsenin özgür seçim hakkı zorla elinden alınmaz. Ancak insan nedensellik kuralı gereği iradesiyle yaptığı eylemlerin sonucunu görür. İyi ve kötünün belirlenmesinde en önemli yargıç vicdandır.

Bilgi çağına vurgu yaparak dinler üstü bir tavırla bütün dinleri birleştirme gayreti görülen reenkarnasyoncu anlayış, ahiret, melek, cin ve şeytan gibi nakle dayalı konuları bilimselleştirme düşüncesiyle kendi görüşleri doğrultusunda açıklamıştır. Doğrudan iman esaslarını inkar ön plana çıkarılmasa da yeni bir din anlayışı ile İslam'a uygun olmayan açıklamalardan dolayı iman konularında bir inkara kaymadan söz etmek mümkündür.

* Üsküdar Avni Başman İlköğretim Okulu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni

¹ *The Shorter Oxford English Dictionary On Historical Principles*, (ed. C. T. Onions vd.), Oxford 1952, I, 977; *Webster's Third New International Dictionary Of The English Language Unabridged* (ed. Philip Babcock), USA 1981, s. 1141; Manabu Waida, "Incarnation", *The Encyclopedia of Religion (ER)* (ed. Mircea Eliade), New York 1987, VII, 156

² *The Shorter*, II, 1693; Arıkdal, Ergün, *Ansiklopedik Metapsişik Terimler Sözlüğü*, İstanbul 1984, s. 60, 134

³ Bk. Yitik, Ali İhsan, *Karma İnançının Tenasüh İnancıyla İlişkisi*, İstanbul 1996, s. 69-70; Demirci, Kürşat, "Tenasüh", *İslam'da İnanç İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi*, İstanbul 1997, IV, 331; Baloglu, Adnan Bülent, *İslam'a göre Tekrar Doğuş Reenkarnasyon*, Ankara 2001, s. 23-34

⁴ R. J. ZWI Werblowsky, "Transmigration", *ER*, XV, 21; Ninian Smart, "Reincarnation", *The Encyclopedia of Philosophy* (ed. Paul Edwards), New York 1967, VII, 122

⁵ Bk. N. W. Thomas, "Transmigration", *Encyclopedia of Religion and Ethics (ERE)*, (ed. James Hastings), London 1980, XII, 425; Ruhselman, Bedri, *Ruh ve Kainat*, İstanbul 1946, III, 664-665; Akay, Ali Sevil, "Reenkarnasyon Hakikat midir?", *Spiritualizm Ruh Ansiklopedisi*, İstanbul 1950, s. 229; Arıkdal, Ergün, *Terimler*, s. 134

- ⁶ İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, Beyrut, ts., III, 61; Asım Efendi, *Kamus Tercümesi*, İstanbul 1305, I, 1056
- ⁷ Cürçani, *Kitabu't-Ta'rîfât*, Beyrut 1983, s. 68; Bk. Şehristani, *el-Milel ve'n-Nihal*, Kahire 1961, I, 253; B. Carra De Vaux, "Tenâsüh", *İslam Ansiklopedisi (MEB)*, XII/I, 158-159
- ⁸ Cürçani, *Şerhu'l-Mevâkıf* (thk. Muhammed Bedreddin en-Na'sanî), Kahire 1907, VII, 300; Muhammed b. Ubeydullah b. Ali Ebü'l-Meali, *Beyânü'l-Edyân*, (trc. Yahya Haşam), Kahire 1957, s. 29
- ⁹ *Reincarnation in World Thought* (ed. Joseph Head - S. L. Cranston), New York 1969, s. 35-143; Ninian Smart, "Reincarnation", *The Encyclopedia of Philosophy*, VII, 122-124; J. Bruce, "Reincarnation", *ER*, XII, 265
- ¹⁰ Bağdadi, Abdülkahir, *el-Fark beyne'l-firak* (thk. Muhammed Zahid el-Evserî), Mektebeti neşri's-sakafe, 1948, s. 162-163. Bk. Ahmet Zeki Tuffahe, *en-Nefsü'l-Beşeriyye ve Nazariyyetü't-Tenasüh*, Lübnan 1987, s. 73
- ¹¹ Bağdadî, *el-Fark*, s. 14, 142, 151, 216
- ¹² Cüveynî, Ebul-Me'âlî Abdülmelik, *Kitabü'l-İrşad...* (thk. Esad Temim), Beyrut 1992, s. 238-239
- ¹³ Şehristanî, Muhammed b. Abdülkerim, *Nihayetü'l-İkdâm fî İlmi Kelam* (thk. Alfred Guillaume), London, 1934, s. 395; Seyyid Hüseyin Yusuf Mekkî, *el-İslam ve't-Tenasüh* (thk. Muhammed Kâzım Mekkî), Beyrut 1991, s. 71-72
- ¹⁴ İbn Sina, *eş-Şifa: et-tabîyyat* (thk. Mahmut Kasım), Kahire 1975, s. 202-204.
- ¹⁵ İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali, *el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehva ve'n-Nihal*, Beyrut ts, IV, 91-93
- ¹⁶ Gazzâlî, Ebu Hamid, *el-İktisâd fi'l-İ'tikâd* (thk. İbrahim Agah Çubukçu, vd.), Ankara 1962, 182-183
- ¹⁷ Razi, Fahreddin, *el-Metâlibu'l-âliye* (thk. Ahmed Hicâzî es-Sekâ), Beyrut 1987, VII, 201-210; bk. Baloğlu, *Tekrar doğuş*, s. 114-160
- ¹⁸ Baloğlu, *Tekrar Doğuş*, s. 114
- ¹⁹ Gazzâlî, Ebu Hamid, *el-Munkızu mine'd-Dalâl* (thk. Reşid Ahmed), Lahor, 1971, s. 33
- ²⁰ Alpaslan Salt-Cem Çobanlı, "Spiritüalizm", *Dharma Ansiklopedisi: Parapsikoloji, Mistisizm, Okültizm, Teozofi, Spiritüalizm, Neo-Spiritüalizm*, İstanbul, 2001, s. 404. Reenkarnasyon ispatı için ileri sürülen deliller ve eleştirileri için bk. Güllüce, Veysel, *Kuran Işığında Reenkarnasyon*, İstanbul 2004, s. 51-163
- ²¹ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 659-660; Akay, *Spiritüalizm*, s. 229; *Reenkarnasyon: Tekrar Bedenlenme* (haz. Ruhsal Evrim Araştırmalar Grubu), İstanbul 1990, 12-14, A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 351; Onbulak, Sinan, *Ruhi Olaylar ve Ölümünden Sonrası*, İstanbul 1975, s. 344-345

²² Ruhselman, Bedri, *Ruh ve Kainat*, III, 659-660; bk. Onbulak, *Ruhi Olaylar*, s. 344; Tarman, Necati, "Reenkarnasyoncu ne ola ki?", *Türkiye Günlüğü*, sy. 45, Ankara 1997, s. 228; Akay, *Spiritüalizm*, s. 229

²³ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 662

²⁴ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 660-661, 662; E. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader-Karma ve Tekrardoğuş*, İstanbul 1987, s. 664-65

²⁵ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 351

²⁶ Mesela bk. Kırca, Celal, "İslam Dinine Göre Reenkarnasyon", *EÜİFD*, sy.3, Kayseri 1986, s. 225; Çetin, Mustafa, "Kuran Işığında Reenkarnasyon", *DEÜİFD*, c.9, sy.9, İzmir 1995, s. 24; Yasa, Metin, "Reenkarnasyon Beşeri Ruhun Ölümsüzlük Arzusunu Tatmin Eder mi?", *OMÜİFD*, sy.9, Samsun 1997, s. 239-240; Ateş, Süleyman, "Reenkarnasyon", *Kuran Mesajı*, c.2, sy.13-15, İstanbul 1999, s. 103-105; Aşkar, Mustafa, "Reenkarnasyon (tenasüh) Meselesi ve Mutasavvıfların Bu Konuya Bakışlarının Değerlendirilmesi" *Tasavvuf*, c. 1, sy. 3, Ankara 2000, s. 85-100; Güllüce, *Kuran*, s. 51-68; 141-163

²⁷ Mesala bk. Dalkılıç, Mehmet, *İslam Mezheplerinde Ruh*, İstanbul 2004, s. 296-300 vd., tenasüh başlığı altında reenkarnasyonun 10'a yakın tanımı yapılmaktadır.

²⁸ Bu konuda kapsamlı bir çalışma yapan Baloğlu, önce tenasühün daha şümulü bir kavram olarak reenkarnasyonu da içine aldığını belirtirken (s. 29) daha sonra, içerdikleri genel anlam itibarıyla ikisinin aynı olduğunu, bundan sonra da, reenkarnasyon anlayışının tenasühün eksik ve olumsuz taraflarını örtme işleviyle onun geliştirilmiş bir görünümü olduğunu söyler, Baloğlu, *Tekrar Doğuş*, s. 34

²⁹ Reenkarnasyon hakkında Süleyman Ateş şunları söyler: Bir bilim adamı olarak bu anlayışı kesin biçimde reddetmiyoruz, kabul de etmiyoruz. Bu anlayışa kanıt olabilecek ayetler yanında bunun olamayacağı anlamına gelen ayetlerde bulunduğunu söylüyoruz. Bir gün bunun gerçek olduğu kesin kanıtlarla ispatlanırsa, hayır illa da Kuran'da böyle bir şey yok diye dayatmanın anlamı kalmaz, bu tutum Kuran'a zarar verir, bk. Süleyman Ateş, *Reenkarnasyon*, s. 108. Böyle bir yaklaşım Kuran'da bazı ayetlerin reenkarnasyona işaret ettiği anlamına gelebilir.

³⁰ Çobanlı, Cem, *Reenkarnasyon*, İstanbul 2001, s. 14

³¹ Çobanlı, *Reenkarnasyon*, s. 13; E. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 114

³² Geniş bilgi için bk. *Tekrar Doğuş*, İstanbul 1997, I, 45-205; E. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 114-123; Cem Çobanlı, *Reenkarnasyon*, s. 15-31

³³ F. C. S. Schiller, "Spiritüalizm", *ERE*, XI, 808; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 403-4004; Arıkdal, *Terimler*, s. 137;

³⁴ F. C. S. Schiller, "Spiritizm", *ERE*, XI, 805; Arıkdal, *Terimler*, s. 137.

³⁵ F. C. S. Schiller, "Spiritizm", *ERE*, XI, 806; Rene Guenon, *Ruhçu Yanılgı* (trc. Lütfi Fevzi Topaçoğlu), İstanbul 1996, s. 21

³⁶ Rene Guenon, *Ruhçu Yanılgı*, s. 34; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 404, 405; Arıkdal, *Terimler*, s. 137.

- ³⁷ Sarıkaya, Haluk Egemen, *Neo Spritizm Modern Spiritizm*, Bilim Araştırmalar Grubu, İstanbul 1978, s. 6; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 192
- ³⁸ Helmut Werner, *Ezoterik Sözlük* (trc.Bülent Atatanır vd.), İstanbul 2005 s. 430; Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 6; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 193 (Bunlar bir grubun işbirliğiyle hazırlanmış kolektif eserlerdir). Rene, *Ruhçu Yanılgı*, s. 34
- ³⁹ Bk. Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 24-30; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 404
- ⁴⁰ Bk. Allan Kardec, *Ruhçuluğun ve Ruhsal Tebliğlerin Özellikleri* (trc.Yavuz Keskin), İstanbul, 1986; Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 24-30
- ⁴¹ Rene, *Ruhçu Yanılgı*, s. 35-36
- ⁴² Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 4; Çobanlı, *Reenkarnasyon*, s. 59
- ⁴³ Bu sırada okuduğu Hakikat-ı Muhammediye adlı kitaptan etkilenen Ruhselman, Çanakkale Savaşına katılıp şehit olmak için askerlik şubesine kayıt yaptırır. Ancak bir falcı kendisine askere gitme yerine eğitimini tamamlamasını söyler. Askerlik şubesine teslim olacağı gün sirkeci kıraathanesinde dayısıyla yaptığı konuşmalarını tesadüfen duyan bir subay da aynı şeyleri söyler, yardımcı olmak için ona kartını verir. Kartın üzerinde Miralay Mustafa Kemal yazılıdır, bk. A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 365
- ⁴⁴ Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 4; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 365-368
- ⁴⁵ Hayaletlerin görülmesi, eşyaların kendiliğinden hareket etmesi, içeriği anlaşılamayan seslerin duyulması gibi olayların sıkça görüldüğü yerlere tekinsiz yer denir.
- ⁴⁶ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 366; Usta, M. Ali, *Ruhçuluk Nedir*, İstanbul 1986, s. 84
- ⁴⁷ Ruh çağırma üzerine yapılan çalışmalarda ruhları çağırmanın hem dinen hem de ahlaken imkansız olduğu, bunu yaptığını söyleyen kişinin ya yalancı bir münafık ya da her insanın yanında bulunan şeytanı veya herhangi bir cini çağırdığı söylenmektedir, bk. İbrahim Kemal Edhem, "Cinler ve Ruh Çağırma", (trc. Mustafa Tuncer), *OMİFD*, Samsun, 1997, s. 309; Eyüpoğlu, Kamil, "İslama Göre Tenasüh ve Reenkarnasyon", *İzlenim*, c.I/7-12, sy.9, İstanbul 1993, c.I/7-12, s. 16-17
- ⁴⁸ Bk. Ruhselman, Bedri, *Mukadderat ve İcabat*, İstanbul 1953, s. 6
- ⁴⁹ Bu derneğe daha sonra en uzun Ergün Arıkdal başkanlık etmiştir. Derneğin yayın organı 1960'ta kurulan *Ruh ve Madde* dergisidir. Aynı dernek üyeleri 1994 yılında İnsanlığı Birleştiren Bilgiyi Yayma Vakfı'nı (BİLYAY) kurarak çalışmalarını uluslar arası boyutta devam ettirmiştir. Bu derneğin Adana, Ankara, Antalya ve İzmir de şubeleri vardır, bk. <http://www.bilyay.org.tr>.
- ⁵⁰ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 366-368; Usta, *Ruhçuluk Nedir*, s. 84-85
- ⁵¹ Çobanlı, *Reenkarnasyon*, s. 59-60; Usta, *Ruhçuluk*, s. 85-86; Ayrıca bk. Ruhselman, Bedri -Ergün Arıkdal, *Vazife*, İstanbul 1997; Kayserilioğlu, Rafet, *Görevli*, İstanbul ts.
- ⁵² Bk. Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 1024-1046; Sarıkaya, *Neo Spiritizm*, s. 76-80; Usta, *Ruhçuluk Nedir*, s. 95-97
- ⁵³ Ruhselman, *Mukadderat*, s. 107-108; Arıkdal, *Terimler*, s. 136

- ⁵⁴ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 1026-1027; bk. http://www.bilyay.org.tr/default_ic.asp?kat=2 (07. 08. 2005).
- ⁵⁵ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 361-362; Ayrıca bk.: http://www.bilyay.org.tr/default_ic.asp?kat=2 (07. 08. 2005)
- ⁵⁶ Arıkdal, *Terimler*, s. 162; Tuğlacı, Pars, *20.Yüzyıl Ansiklopedik Türkçe Sözlük*, İstanbul 1974, III, 2805
- ⁵⁷ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 427-428
- ⁵⁸ Ruhçulara göre, 1959-1974 yılları arasında Ergün Arıkdal'ın medyumluğuyla alınmış ruhsal tebliğlere denir.
- ⁵⁹ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 428
- ⁶⁰ Sarıkaya, *Neo Spritizim*, s. 77
- ⁶¹ Arıkdal, *Terimler*, s. 162; Sarıkaya, *Neo Spritizim*, s. 77; E. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Karma* s. 60
- ⁶² Arıkdal, *Terimler*, s. 162; E. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Karma*, s. 60.
- ⁶³ Bk. Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, s. 1026-1030; Sarıkaya, *Neo Spritizim*, s. 77-78
- ⁶⁴ Bk. Cevizci, Ahmet, *Pradigma Felsefe Sözlüğü*, İstanbul 2000, 217
- ⁶⁵ *Reenkarnasyon: Tekrar Bedenlenme*, s. 85-88
- ⁶⁶ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 1024-1026; Ruhselman, *Mukadderat*, s. 26; bk. a.yz. *Allah*, İstanbul 1951, 23-49
- ⁶⁷ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, III, 1031-1032; *Sadıklar Planı 5*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul 1980, s. 21-38; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 20-21; Sarıkaya, *Neo Spritizim*, s. 77; Usta, *Ruhçuluk Nedir?*, s. 95. Tanrı ismi yerine Allah lafzını kullanmayı tercih ettik.
- ⁶⁸ Çaycı, Sadi, *Ruhçuluğa Göre Kuran Öğretisi*, İstanbul 1986, s. 122-123
- ⁶⁹ Bkz.Cevizci, *Paradigma*, s. 227-228; ; Bolay, Süleyman Hayri, *Felsefi Doktrinler Sözlüğü*, İstanbul 1981, s. 56-64
- ⁷⁰ Ruhçu anlayışa göre kainatı ilahi yasalara göre idare eden tekamül düzeyi yüksek ruhlardan kurulu sonsuz hiyerarşik organizasyona verilen addır, Ruhsal İdare Mekanizması da denir.
- ⁷¹ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 236-237; *Sadıklar Planı 2*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul 1979, s. 85-87, dört büyük melek hakkında bk. *Sadıklar Planı 2*, s. 123-124, 127
- ⁷² Müslim, "Zühd", 10.
- ⁷³ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 375-376; *Sadıklar Planı 2*, s. 111
- ⁷⁴ Deneysel spiritalizme göre spatyom'daki bir bedensiz ruhun dünyadaki bir bedenliye hükmedecek derecede etkilemesine obsesyon denir.
- ⁷⁵ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 73; Arıkdal, *Terimler*, s. 29-30
- ⁷⁶ Ruhçulukta dört boyutlu alemde, tekamül düzeyi yüksek varlıklar topluluğu için kullanılır bk. Arıkdal, *Terimler*, 139-140

- ⁷⁷ *Sadıklar Planı 2*, s. 7-11; *Bilgi Kitabı Evrensel Misyonu*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul 1980, s. 25-32
- ⁷⁸ Bedri Ruhselman'ın medyumlar aracılığıyla yazdığı ileri sürülen 350 sayfalık Bilgi Kitabı, vefatından önce Beyoğlu'nda bir notere ve üç varisten birine teslim ettiği söylenir. Ancak Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Derneği başkanı, Vedia Bülent Önsü Çorak'ın bu varisten alıp ilaveler yaparak "Bilgi Kitabı" adıyla yayınladığı iddia edilmektedir, bk. Cevizoglu, Hulki, *Uzaylılardan Vahiyler*, Ankara 2003, s. 25
- ⁷⁹ *Sadıklar Planı 2*, s. 21-23; *Bilgi Kitabı Evrensel Misyonu*, s. 40-41. Bk. Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 67-68. http://www.bilyay.org.tr/default_ic.asp?kat=2&id=39 (08.08.2005).
- ⁸⁰ Arıkdal, *Terimler*, 175.
- ⁸¹ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 19
- ⁸² *Bedri Ruhselman: Bilgi Çağı Önderi*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul, 1981, s. 46, Ruhselman'ın vazifeli biri olduğu söylenen bu eserde O'nun yeni ve yüce bir vahiy almasından bahsedilmektedir bk, s. 50-55
- ⁸³ Arıkdal, *Terimler*, s. 93
- ⁸⁴ *Bilgi Kitabı Evrensel Misyonu*, s. 25
- ⁸⁵ Allan Kardec, *Ruhçuluk*, s. 27-28
- ⁸⁶ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 12-13
- ⁸⁷ *Ruhselman, Bedri: Bilgi Çağı Önderi*, s. 4
- ⁸⁸ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 45, Böylesine tespitler yapabilen Çaycı, eserin girişinde Arapça bilmediğini söyler.
- ⁸⁹ Ruhçu öğretiyi göre RİM maddi ve ruhi alemleri ilahi istek yönünde idare eder. Yüksek İdare Mekanizması da denir.
- ⁹⁰ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 93; Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 7, 69-70
- ⁹¹ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 461; Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 7, 69-70
- ⁹² Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 69
- ⁹³ Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 20, 69
- ⁹⁴ *Sadıklar Planı 4*, İstanbul 1980, s. 58-59, 62, vd.; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 463
- ⁹⁵ Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 99-100; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 464
- ⁹⁶ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 106.
- ⁹⁷ Bk. Bedri R. Ergün A., *Vazife*, s. 160; *Bedri R.: Bilgi Çağı Önderi*, s. 56
- ⁹⁸ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 254
- ⁹⁹ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, I, s. 226, *Ruhlar Arasında*, İstanbul 1975, s. 20; Arıkdal, *Terimler*, s. 148; A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 24; Hacaloğlu, Haluk, *Hayat Ölüm, ve Ötesi*, İstanbul 1996, s. 223
- ¹⁰⁰ Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, I, s. 226; Arıkdal, *Terimler*, s. 148-149
- ¹⁰¹ A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 24-25; Arıkdal, *Terimler*, s. 148-149
- ¹⁰² *Spatyom: Öte Alem Mekanı*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul 1980, s. 7
- ¹⁰³ A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 27-28; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s.399

- ¹⁰⁴ A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 31-32; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s.401-402. Reenkarnasyon anlayışında spatyom'un önemli bir yeri vardır. Daha geniş açıklamalar için bk. Ruhselman, *Ruh ve Kainat*, I, 225-304; *Ruhlar Arasında*, s. 20-225; Denis, Leon, *Gerçek Varlık Ruhtur*, (trc. Yavuz Keskin), İstanbul 1995, s. 165-177; *Spatyom: Öte Alem Mekanı; Spatyom: Yapısı ve İşlevi*, Bilim Araştırma Merkezi, İstanbul 1980; Hacıoğlu, *Hayat*, s. 223-229, 245-254, 264-277; A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 24-33
- ¹⁰⁵ Çaycı, *Ruhçuluk*, s. 114; kıyametin öncelikle psişik bir değişim olduğu da söylenir, bk. Arıkdal, Ergün, *Devre Sonu*, İstanbul 2003; s. 116-118
- ¹⁰⁶ Ruhselman, *Mukadderat*, s. 98, 210; A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 68
- ¹⁰⁷ Hacıoğlu, *Hayat*, s. 235
- ¹⁰⁸ Bk. Ruhselman, *Mukadderat*, s. 111, 112, 122; Arıkdal, *Terimler*, s. 105
- ¹⁰⁹ A. Salt-C. Çobanlı, *Dharma*, s. 254-255; A. Konyalıoğlu-C. Aksoylu, *Kader*, s. 47-53;
- ¹¹⁰ Baloglu, *Tekrar Doğuş*, s. 178

Abstract

The Re-Incarnationists' View Of The Fundamentals Of Belief

This study deals with the belief in re-incarnation which has been recently popularized. Firstly, it focuses on the etymological as well as the technical meaning of re-incarnation and gives information on the history of this concept.

Secondly the study draws a distinction between re-incarnation and metempsychosis (in Islamic literature tanasukh).

Thirdly, the spiritualist view claiming that one can communicate with the spirits carries in it certain assumptions which ultimately go against the fundamentals of Islamic belief. In this study we have tried to bring together those tenets of belief which are scattered in re-incarnation works. Thus we have identified the ideas of re-incarnationists about God, angels, Scriptures, prophets, the coming life and destiny, and compared them with the fundamentals of Islam.

Key Words: Reincarnation, Metempsychosis, Neo-spiritualism, Spirit, Faith

Özet

Reenkarnasyoncu Anlayışın İman Esaslarına Bakışı

Bu araştırmada, son zamanlarda sıkça gündeme getirilip yaygınlaştırılmak istenen reenkarnasyon inancının sözlük ve terim anlamları hakkındaki görüşler değerlendirilmiş, bu anlayışın tarihi seyri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalarda benzer anlamda düşünülen tenasüh ve reenkarnasyon terimlerinin farklı yönleri belirlenmiştir. Böylece yapılan çalışmalarda bu iki kavramın birbiriyle karıştırılması önlenmiş olacaktır.

Ruhlarla irtibat kurup onlardan bilgi aldığını iddia eden ülkemizdeki ruhçu anlayış, iman esaslarını değiştirme ya da sınırlama sayılabilecek farklı görüşler ileri sürmektedir. Araştırmamızda, reenkarnasyoncuların temel eserlerinde dağınık ve karmaşık bir halde bulunan iman esasları hakkındaki görüşleri belirlenmiştir. Böylece bir reenkarnasyoncunun Allah, melek, kutsal kitap, peygamber, ahiret ve kader kavramları hakkındaki görüşleri ve bunların İslam'a uygun olup olmadığı ortaya çıkmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Reenkarnasyon, Tenasüh, Neo-spiritüalizm, Ruh, İman